

Secessie

Kwartaalblad voor de Studie van Separatisme en Directe Democratie

VLAANDEREN...

...STAAT IN EUROPA

Dr. Alexandra COLEN: Op onze plaats gezet	2
Dr. Hans DE BELDER: Vlaanderen staat in Europa	3
Dr. Guido NAETS: Vervalt het Vlaamse lidmaatschap van de EU als België wordt opgedoekt?	16
Dr. Paul BELIEN: De toekomst is aan de secessionisten	19
Dr. Koenraad ELST: De tanende democratie in België	24

Nr. 16

A
VVK
V

Driemaandelijks: juli – augustus – september 2004

Een uitgave van het Mia Brans Instituut

www.secessie.nu

Vervalt het Vlaamse lidmaatschap van de EU als België wordt opgedoekt?

In het ontwerp van Europese Grondwet wordt de mogelijkheid voor een lidstaat tot secessie uit de Europese Unie voorzien. Een lidstaat kan dus uit de EU stappen. Maar hoe zit het met de secessie van gebieden die zich willen afscheiden van een EU-lidstaat. Houden zij ook op lid te zijn van de EU? Guido Naets analyseert.

Als België uit elkaar valt, houden Vlaanderen en Wallonië dan op lid te zijn van de Europese Unie? Plaatst een land dat zich afscheidt van een lidstaat van de Europese Unie zich buiten de EU? Die interessante vraag kwam begin dit jaar expliciet aan de orde in de Europese instellingen. Onze media hebben er met geen woord over gerept, maar in de „perifere gebieden van Europa,” zoals Wales en Schotland, was dat even anders.

„Verliest een regio die afscheidt van een lidstaat automatisch haar lidmaatschap van de Europese Unie?” Deze vraag werd door Europarlementslid Eluned Morgan gesteld aan Romano Prodi, de voorzitter van de Europese Commissie. Morgan is een tegenstandster van nationale secessiebewegingen. Ze komt uit Wales en is al tien jaar lang Europarlementslid voor Wales. Ze wordt omschreven als „good looking” en „Welsh-speaking.” Geboren in 1967 was ze bij haar eerste verkiezing in 1994 het jongste EP-lid, jonger dan vorig recordhouder Karel De Gucht. Ze deed ooit stage bij het Parlement en werkte nog voor de BBC. Ze was lid van de begrotingscontrolecommissie en voorzitter van de Intergroep voor Regionale en minderheidstalen.

Morgan is een gedreven socialiste en dus voorstander van de status-quo van het Verenigd Koninkrijk, gezworen vijand van volksnationalisten à la *Plaid Cymru*, de Welsh-nationalistische partij. Die partij heeft haar vage doelstelling van een „Full National Status” ingeruild voor een ondubbelzinnige eis voor „Independence” maar dat was voor Morgan zo mogelijk nog erger en ze bracht alle geschut in werking. Zoals men kan nalezen op haar webstek¹ heeft ze de Europese Commissie ter hulp geroepen en volgende schriftelijke vraag gesteld: „Kan de Commissie bevestigen dat een onafhankelijk geworden regio de EU zal moeten verlaten en dan een nieuwe toetredingsaanvraag zal moeten doen? Zou een dergelijke aanvraag een heronderhandeling vergen van de EU-verdragen in een Intergouvernementele Conferentie en de eenparige goedkeuring van de 25 lidstaten?”

In de val

Namens de Commissie antwoordde Voorzitter Romano Prodi, uiteraard met het door hem gruwelijk geachte onafhankelijkheidsstreven van Padania in het achterhoofd, dat de EU-verdragen door lidstaten zijn gesloten; dat dus wanneer een regio uit een lidstaat treedt, bv. omdat ze onafhankelijk wordt, ze *ipso facto* uit hoofde van de EU een derde land wordt. „De verdragen zouden vanaf de dag van haar onafhankelijkheid niet meer van toepassing zijn op haar grondgebied.”

Maar op grond van art. 49 van het EU-verdrag zou „elke Europese staat die de beginselen eerbiedigt die zijn neergelegd in art. 6, par. 1 kunnen aanvragen om lid te worden van de Unie.” „Zulke aanvraag vergt, als ze wordt aanvaard door de met eenparigheid optredende Raad, een onderhandeling over een overeenkomst tussen de Aanvragende Staat en de Lidstaten omtrent de voorwaarden van toetreding en de Verdragsaanpassingen die zulke toetreding met zich brengt. Deze overeenkomst is onderworpen aan ratificatie door alle lidstaten en de Aanvragende Staat.”

Maar, zoals het kabinet van Prodi naderhand aan Schots Europarlementslid Ian Stewart Hudghton meedeelde, dacht de Commissievoorzitter bij het

---

¹ www.elunedmorgan.org.uk

Written question by Eluned Morgan to the Commission

Subject: The Constitution

Could the Commission confirm whether a newly independent region would have to leave the EU and then apply for accession afresh? Would an application of this type require a renegotiation of the treaties at an IGC and the unanimous agreement of the 25 Member States?

Full Answer given by Mr Prodi on behalf of the Commission

The European Communities and the European Union have been established by the relevant treaties among the Member States. The treaties apply to the Member States (Article 299 of the EC Treaty). When a part of the territory of a Member State ceases to be a part of that state, e.g. because that territory becomes an independent state, the treaties will no longer apply to that territory. In other words, a newly independent region would, by the fact of its independence, become a third country with respect to the Union and the treaties would, from the day of its independence, not apply anymore on its territory.

Under article 49 of the Treaty on European Union, any European State which respects the principles set out in Article 6(1) of the Treaty on European Union may apply to become a member of the Union. An application of this type requires, if the application is accepted by the Council acting unanimously, a negotiation on an agreement between the Applicant State and the Member States on the conditions of admission and the adjustments to the treaties which such admission entails. This agreement is subject to ratification by all Member States and the Applicant State.

² *Speaking from Cardiff, Labour Euro-MP Eluned Morgan, said (15th April 2004): „The Commission has now made it absolutely clear that from the first moment a territory inside the existing European Union becomes independent, that territory would cease to be part of the EU. European laws and benefits, so crucial to protecting our workers and our environment for example, would no longer apply. Plaid Cymru knows this, political anoraks, I am sure have guessed at it, but I very much doubt that people in the street know it. Now we have it in black and white.“*
„After its expulsion, Wales would be required to re-apply for EU membership, and would only be re-admitted with a unanimous vote from all Member States. It is clear that unanimity would not be reached because of Spanish and

beantwoorden van de vraag aan het geval van Algerije, dat vóór zijn onafhankelijkheid deel uitmaakte van de Franse Republiek en dus bij de onafhankelijkheid automatisch het EEG-lidmaatschap verloor.

Eluned Morgan gaf echter een zegebulletin uit waarin ze nog stelde dat eenparigheid in de Ministerraad een illusie is omdat Spanje en andere landen er zich omwille van de precedentwerking zullen tegen verzetten. „Wales zou dan wel onafhankelijk worden,“ zo beweerde ze, „maar dan wel onafhankelijk zowel van het Verenigd Koninkrijk ten koste van miljarden, als onafhankelijk van de EU en geïsoleerd van de rest van de wereld tegen een aanzienlijke kost voor de hele gemeenschap en elk gezin.“²

Plaid Cymru heeft uiteraard, zoals ook de *Scottish National Party*, het antwoord van Prodi en de triomfalistische reactie van Morgan naar de prullenmand verwezen. Bij *Plaid Cymru* beseffen ze maar al te goed dat ze via het Verenigd Koninkrijk niet aan hun trekken komen en dat de belangen van Wales door Londen onvoldoende behartigd worden. Dat geldt uiteraard ook voor hun vertegenwoordiging in het Europese Parlement. De Welshmen vinden het onaantvaardbaar dat een landje als Malta met nog geen 400.000 inwoners al meteen 5 verkozenen in het Europees Parlement kreeg terwijl Wales met zijn 2,9 miljoen inwoners in het Britse contingent maar 4 zetels heeft. Een onafhankelijk Wales zou recht hebben op 11 zetels, ergens tussen Letland (9 zetels voor 2,3 miljoen inwoners) en Litouwen (13 zetels voor 3,4 miljoen).

Small is beautiful

Ook de positie van de *Scottish National Party* is duidelijk. Volgens de SNP zouden bij het uiteenvallen van de *Anglo-Scottish Union* van 1707 de twee constituerende delen van deze Unie onverkort lid blijven van de EU. Het SNP-Europarlementslid en hoogleraar in grondwettelijk recht Neil MacCormick lag al in maart 2001 aan de basis van een resolutie van de *National Council* van zijn partij met een *update* van de grondslagen van het onafhankelijkheidsdenken van de SNP. Toen waren er voor Schotland 8 Europarlementsleden, terwijl een onafhankelijk Schotland er 13 zou hebben, plus 7 stemmen in de Raad van Ministers (met het oog op het bereiken van de gekwalificeerder meerderheid).

Op 10 juli 2002 heeft MacCormick een *Statement* opgesteld voor de Europese Conventie onder de titel *Democracy at many levels: European Constitutional Reform*.³ Hij diende dit beleidsdocument in namens de *Europese Vrije Alliantie* (EVA: dit is de Europese bundeling van regionale, nationalistische partijen) met de bedoeling de Conventie er toe te bewegen, alsnog de positie van regio's met staatsambitie in haar besprekingen te betrekken. Hij benadrukte de noodzaak om de „subsidiariteit“ beter en strikter te definiëren „zodat rechtbanken ze als grondwettelijk beginsel kunnen hanteren, mede in het licht van de beslissingen van politieke *decision-makers*.“ Voor landen of territoriale eenheden zoals Andalusië, Catalonië, Baskenland, Vlaanderen, Galicië, Scotland en Wales die in de EVA zijn vertegenwoordigd zijn een „afdoende definitie en een passende erkenning van hun rol als partners in het bestuur van de Unie van essentieel belang,“ aldus het document.

Hoe kleiner de lidstaten, hoe meer ze vandaag in de EU doorwegen. Dat geldt voor de stemmenweging in de Europese Raad, dat geldt nog meer voor de vertegenwoordiging in het Europees Parlement. In die zin wordt de regel „één man, één stem“ in de EU zeker niet toegepast. De „kiesdeler“ voor Duitsland ligt vele malen hoger dan die van Luxemburg en Malta. Na een eventuele opsplitsing van België zullen 13 van de huidige 25 lidstaten groter zijn dan Vlaanderen, maar 12 staten kleiner, zonder dan nog die regio's mee te tellen (zoals Wales) die zelf mogelijk ooit nog de status van staat zullen verwerven. Zes van de huidige 25 lidstaten zijn zelfs kleiner dan Wallonië (zie tabel – we

De kleinere lidstaten van de EU

	Bevolking in miljoen (2001)	Zetels in EP
Nederland	16,0	27
Griekenland	10,6	24
Tsjechië	10,3	24
België	10,3	24
Hongarije	10,2	24
Portugal	10,3	24
Zweden	8,9	19
Oostenrijk	8,1	18
Vlaanderen (incl. Brussel)	6,9	16
Slovakije	5,4	14
Denemarken	5,3	14
Finland	5,2	14
Ierland	3,7	13
Litouwen	3,7	13
Wallonië	3,4	11
Letland	2,4	9
Slovenië	2,0	7
Estland	1,4	6
Cyprus	0,7	6
Luxemburg	0,4	6
Malta	0,3	5
Totaal voor de hele EU	450	732

other concerns regarding the precedent that would be set. Wales would certainly be independent then. Independent from the UK at a cost of billions. Independent from the EU, and isolated from the rest of the world at a considerable cost to every community and to every family."
„Plaid Cymru called for 'Full National Status' and they were told by the Commission that it did not exist. Plaid Cymru now call for Independence under the gung-ho leadership of Dafydd Iwan, and now the Commission tells them it would mean an end to EU membership for the people of Wales. The nationalists need to come clean – are they really prepared to pursue this doctrine of independence at whatever cost?"

³ Deze tekst is te vinden op de webstek www.snp.org

⁴ Guido Naets, „Vlaanderen als EU-lidstaat," *Secessie*, jan.-feb.-maart 2002, pp. 3-12.

⁵ Alberto Alesina en Enrico Spolaore, *The Size of Nations*. Cambridge (MA): MIT Press, 2003. Dit boek werd uitgebreid besproken in: Frans Crols, „Levert onafhankelijkheid Vlaanderen winst op?" *Trends*, 3 juni 2004.

⁶ Zie: Horst Teltschik, *329 Tage. Innenansichten der Einigung*. Berlin: Siedler Verlag, 1991.

* Dr. Guido Naets was woordvoerder van het Europees Parlement van 1980 tot 1995.

analyseerden deze problematiek vroeger reeds in dit blad).⁴

De hele kwestie van de omvang der naties moet dringend te berde worden gebracht. De publicatie van het boek *The Size of Nations* door Alberto Alesina en Enrico Spolaore heeft de kwestie van de ideale grootte van een staat bijzonder actueel gemaakt.⁵ De pogingen van Prof. MacCormick om dit punt op de agenda van de Europese Conventie te plaatsen, al was het maar om te wijzen op de mogelijkheid dat sommige regio's ooit lidstaat zullen worden, zijn spijtig genoeg niet ter harte genomen. Niettemin zal het totstandkomen van kleinere politieke entiteiten in Europa de komende tientallen jaren hoog op de agenda staan.

De verdedigers van de status-quo zullen schermen met de gevaren van „Balkanisering" en „Kleinstaaterei." Maar naarmate de globalisering én Europese eenmaking toenemen, zullen de bezwaren steeds minder kunnen worden hardgemaakt; het vrije verkeer van personen, goederen en diensten, samen met de eenheidsmunt en het wegvallen of verdampen van de klassieke instrumenten van de nationale politiek zullen die bezwaren meer dan compenseren. Wie dan de rest van het bestuur dichter bij de burger wil brengen, is gedwongen om naar staten met een kleinere omvang te streven, zeker als daar een culturele onderbouw voor is.

Het wordt dan een kwestie van *efficiency* en goed bestuur: Europa schuift in de plaats van de oude staten en wat landen als België betreft, valt dan gewoon een bestuurslaag weg. Niemand hoeft dan nog te klagen over een teveel aan verkiezingen of de

populistische stelling te huldigen dat alle verkiezingen op dezelfde datum moeten vallen. Uiteraard zullen grote staten die in de loop der eeuwen vanuit een kernregio (weze het Castilië, Rusland of Engeland...) de aanpalende gebieden hebben veroverd en hun bevolkingen onderworpen, weerwerk bieden. Ze zullen echter de politieke ontwikkeling in desintegrerende landen niet kunnen tegenhouden. Daarom is het antwoord van Prodi, hoe correct het juridisch ook mag zijn, in al zijn formalisme een beetje belachelijk. Er is tenslotte in het Volkenrecht iets als het *opvolgingsrecht van staten*: toen Oostenrijk-Hongarije ophield een dubbelmonarchie te zijn, waren het in het Interbellum kniesoren die daar volkenrechtelijk een probleem van maakten. Toen Joegoslavië uiteenviel, hebben met name de Fransen getracht daar een stokje voor te steken; maar dat waren dezelfde Fransen, met name President Mitterrand, die trachtten de opslorping van de DDR door de Bondsrepubliek te allen prijze te beletten.⁶

Guido Naets*